

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

11 Maiu st. v.

23 Maiu st. n.

Este în fie-care duminică

Redacțiunea în

Közép-uteza nr. 395.

Nr. 19.

ANUL XXII.

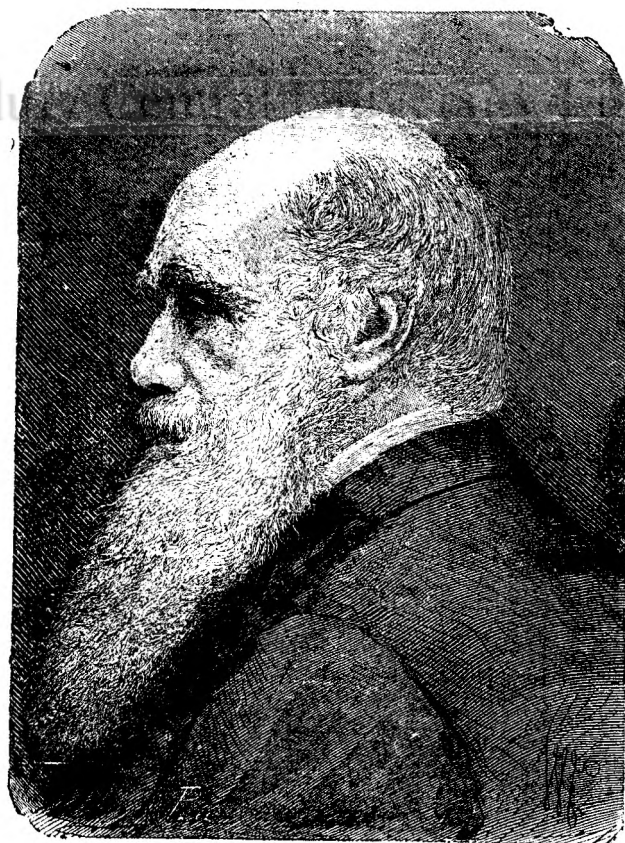
1886.

Prețul pe un an 10 fl.

Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$

de an 2 fl. 70 cr.

Pentru România pe an 25 lei

CHARLES DARWIN.

Darwinismul in progresul intelectual.

— Conferință ținută de dl Titu Maiorescu in 1882 la Ateneul din București. —

De câte ori e vorba de a studia astăzi un subiect ôre-care relativ la spiritul uman, studiul este cu atât mai solid, mai convingător și mai bine primit, cu cât substractul acelor cunoștințe e întemeiat pe observațiunile seu legile științelor pozitive. Nu negăm in adevăr, că psihologia va deveni o știință cu atât mai exactă și mai luminătoare, cu cât va alerga mai mult să culegă rezultatele ce ne oferă studiul fizic al omului, ca explicațiunile fenomenelor de domenul psihic să se știe astfel legate și de activitatea materială a complexei noastre ființe.

In secolul nostru, amestecul științelor esacte in psihologie a făcut, ce-i drept, mare progres.

O parte însemnată a cuceririi acestui tărîm psihologic, ținut mult timp afară din ori ce relațiuni cu științele pozitive, se datorește celebrului naturalist Darwin, a cărui simțită pierdere lumea intrăgă a plâns'o mai ăile trecute.*

Darwin a încheiat lungul șir al cercetărilor sale științifice intr'un săticeal al Engliterii, proprietate a sa, Down-Bromley, din departamentul Kent. El eră in vîrstă de 73 de ani când ș-a terminat glorioasa cale ce-și deschisese in lumea științei, și sînt astăzi 24 de ani de când a publicat monumentală sa operă: »Despre originea spețiilor prin selecțiune naturală, seu lupta pentru existență,»** ce se observă in natură intre ființele vii, animale și vegetale.

Acastă operă a provocat o adevărată revoluție in știință și a dat o direcțiune cu totul nouă, atât vederilor istoriei naturale, clasificățiunilor și altor importante cestiuini, cât și unor științe de un ordin mai înalt. Ideea fundamentală a originii spețiilor a fost inspirată in cursul unei lungi călătorii in jurul lumii pe vasul engles »Beagle« (1832—1837.) 20 de ani urmări, după această călătorie, in care strinse un numer imens de observațiuni, studiul originii spețiilor »misterul misterurilor,« după cum il numește un naturalist, asupra căruia Darwin aruncă lumina noiei sale teorii.

Varietatea formelor fosile, seu a ființelor cari se găsesc astăzi impietrite in sinul pămîntului, in raport cu dezvoltarea lor treptată, au condus pe Darwin la această mare și dificilă cestiuine: de unde vin aceste felurimi de forme animale și vegetale ce întălnim in seria timpurilor geologice? Si decă pri-

* Charles Robert Darwin s'a născut la 12 februarie 1809 in Shrewsbury. Primele base ale instrucțiunii sale le-a cîștigat in școla Grammar-School din locul nașcerii sale; in 1825 se in-scrise la universitatea din Edinburgh și ș-a terminat studiile la Cambridge in 1831. In toamna acestui an i se oferî ocaziunea să ia parte, ca naturalist, la expedițiunea căpitanului Fitzroy. In ziua de 27 decembrie 1831 se imbarcă in Devonport și vizită Brasilia, calea Magellan, cîstele apusene ale Americii de miđă-đi, insulele Oceanului pacific, și la 2 octombrie 1836 debarcă in Anglia. Rezultatele științifice ale acestei călătorii s'a adus la cunoștința cetitorilor in scrierile publicate sub direcțiunea lui Owen și a altor învățați in »Zoology of the voyage of H. M. ship Beagle.« Mai tărđiu publică Darwin in opul seu științifice »Journal of researches into the natural history and geology of the countries« etc. și in »Voyage of a naturalist round the world« mai multe studii geologice, pentru a cărora prelurare se retrase la o vilă din Kent. Fructul cercetărilor sale a fost scrierea »Monograph of pedunculated and sessile Cirripedia,« tipărită cu cheltuiela societății numite Ray-Society. Scurt timp după această a apărut tot din pēna lui Darwin »On fossil Cirripedia.«

Operile cele mai mari ce le-a publicat Darwin sînt următoarele: »The variation of animals and plants under domestication« (Varierea animalelor și plantelor in stare de domesticire); »The descent of man selection to sex« (Descendența omului și selecțiunea secșuală.) »The es espresion of the emotions in man and animals« (Espresiuinea emoțiunilor la om și animale.) »Insectivorous plants« (Plante insectivore); »Carnivorous plants« (Plante carnivore.)

Darwin a murit le 19 Aprile 1882.

** On the origin of species by means of natural selection.

vim cu atențiune lumea ce ne incun ră astăzi, atunci fie-căruia se presintă in adevăr intr' oarecarea dată: decă au fost chiar dela inceputul lucrurilor tot atâtea forme și tot atât de variate, precum le vedem acum, seu decă nu cumva au eșit din câteva forme tipice, cari s'au diferențiat cu timpul și cu imprejurările prin cari a trecut globul.

Etă problemele fundamentale ce ș-a pus Darwin și pe cari le-a deslegat in modul cel mai norocit:

1° Formele fosile pe cari le întălnim in stratele geologice au ele vre-un raport de origine cu spețiile de azi?

2° Decă acest raport există, atunci cum s'a produs imensa varietate de animale și vegetale ce populază astăzi pămîntul, din formele primitive cari se găsesc in arhivele geologice ale stratelor pămîntești?

Asfel vinia din nou in știință spinosă problemă a originii spețiilor.

Inainte de Darwin, numeroșele schimbări ce incercă pămîntul și ființele organice se explica prin catastrofe geologice, prin ridicături seu scufundări subite și intinse, cari modificaau configurațiunea continentelor și in cari cataclisme peria lumea organică, animalele și vegetalele acelor diferite epoce geologice. După fiecare din aceste disparițiuni, alte ființe, diceau naturalisții secolului trecut, de organizațiune și formă nouă, se arătau, fără să existe nici un fel de legătură intre acestea și ființele dispărute. Se admitea, prin urmare, conform tradițiunilor biblice, mai multe serii de creațiuni.

In această teorie, a cărei patroni fură două nume ilustre ale științei, Cuvier și Lineu, se admitea deci invariabilitatea spețiilor, imposibilitatea organismului de a trece dela o formă la alta: se primia ca punct de plecare, pentru fiecare fel de animal și vegetal, un tip deosebit și invariabil, fără nici un raport de origine seu de rudenie cu celelalte tipuri, stinse seu existente.

Teoria lui Darwin e diametral opusă acestei sisteme a inmutabilității.

In geologie se substitui, de cătră sir Charles Lyell, teoriei catastrofelor subite și universale, acțiunea lentă și continuă a agenților cari lucrează și azi la schimbarea configurației pămîntului, cu această singură deosebire, că, in timpurile geologice, cauzele modificătoare au lucrat in mod cu mult mai intensiv și intr'un șir de vécuri de care omul nu-și pôte face cea mai simplă idee.

Alături cu această nouă vedere geologică veni Darwinismul, in privința explicațiunii originii spețiilor.

Aparatul științific prin care Darwin desvelui misterul originii spețiilor se pôte reduce la două puncte fundamentale: lupta pentru existență și selecțiunea naturală.

Prin selecțiune, precum șcim toți, se înțelege alegere.

Când crescătorii de animale aleg dintr'o speție ôre-care individele cele mai bine dotate, ca din unirea lor să se producă o ființă in care aptitudinile mummii și ale tatălui să fie concentrate, atunci se produce ceea ce Darwin numește o selecțiune artificială. Natura ne oferă, a dis Darwin, ôre-cari varietăți in speție: omul pôte să se folosescă de aceste varietăți, de aceste norocite excepțiuni, spre a le îndreptă intr'o direcțiune determinată de utilitatea ce voeșce să tragă, seu de caprițiul ce ar umblă să realizeze. Nu mai este astăzi pentru nimeni o taină, că omul a păzmut niște speție animale și vegetale pe cari in natură nu le găsim, in forma și cu calitățile ce au spețele nostre domestice. Așa bună-ôră in speția cal unice la inceput și apoi diferențiată cu timpul și imprejurările locurilor pe unde calul a emigrat, in speția cal găsăm astăzi, ca niște creațiuni proprii ale omului,

rare obținute prin alegere intenționată a individelor reproductoare, prin selecțiune artificială, cum dice Darwin. Așa s'a produs de pildă rasa engleză, derivată din calul arab; calul normand, cu forme masive și puternic la tracțiune, este o încrucișare a calului de origine daneză cu calul englez. Tot astfel s'a produs și boii de diferite rase, cum e de exemplu rasa Durham, creată anume pentru carne; apoi diferite speșie de oi, unele destinate pentru producțiunea lânii, altele pentru carne, altele pentru lapte; vacile olandeze și elvețiane pentru lapte; o sumă de speșie de câni, cari corespund, prin calitățile lor, unui scop ce omul și-a propus și pe care l'a atins prin selecțiune artificială. Tot astfel în regnul vegetal, prin altoire, prin încrucișare de speșie sau producere artificială, prin transportare de polen, prin diferite condițiuni create creșterii vegetalelor, grădinarii au ajuns să producă speșie de arbori, de flori, de fructe, pe cari în natură nu le întâlhim.

În selecțiune lucrează legea fiziologică a eredității sau a moștenirii, cunoscută de totă lumea și admisă în fiziologie ca fapt indiscutabil. Ori ce modificațiune organică, ori ce calitate deosebită a unei varietăți naturale se poate conserva și dezvolta prin selecțiune artificială în virtutea acestei legi. De aci se înțelege prin urmare cum varietățile alese și împreunate de om se pot departa din ce în ce mai mult, din tată în fiu, de speșia originară, așa încât cu timpul să se creeze o speșie cu totul deosebită de aceea dela care am plecat.

Teoria imutabilității speșielor, dice Darwin, nu se poate dar susține în fața rezultatelor la cari a ajuns omul prin selecțiune artificială.

Dela aceste date experimentale, Darwin a trecut la căutarea cauzilor speșielor în natură, prin puterea genului, sau observator și prin o admirabilă artă de a combina, într-o teorie pe cât de luminată, pe atât de adevărată, observațiunile culse fără preget într'un lung șir de ani.

Natura procede la diferențierea speșielor, la crearea atâtor forme diverse de cari suntem încumparați tot pe calea selecțiunii, pusă aci în acțiune prin lupta pentru existență.

Tote animalele dăsesu un naturalist cu mult mai înainte lui Darwin, sînt într'o stare de perpetua ostilitate unele în potrivă altora, astfel încât nici unul n'ar pute să existe, decă n'ar ocupa un loc propriu al său pe care o mie altele caută să îl ia.

Pe un spațiu dat, animalele trebuie să susție în adevăr o îndoită și perpetua luptă: 1-îi, în contra climatei sau a mediului în care trăiesc, 2-lea unele în contra altora pentru cucerirea hrănilor de care ele au dîlnic nevoie.

Când condițiunile mediului trec peste termenul de mijloc al însușirilor lor, și ajung la condițiunile extreme la geruri teribile, la călduri oșesive, la lipsă de apă, și alte urgi atmosferice și terestre, atunci individele cele mai slabe pier, în mijlocul lipsei sau a chinurilor ce le creează natura, și perpetuarea speșiei se produce astfel numai prin individele superioare, cari au putut învinge asprimea mediului și au putut supraviețui. Elă dar un prim mijloc de selecțiune naturală. Natura înlătură dela existență pe cei netrebnici, și conservă spre o mai departe dezvoltare numai pe cei mai abili, pe cei mai puternici.

În al doilea plan vine acum lupta pentru hrană. E cunoscut că animalele se înmulțesc, în regulă generală, în progresiune geometrică, și numărul lor crește prin urmare foarte repede în raport cu timpul. Cu cât înse numărul crește, cu atât hrana pe un spațiu dat devine mai rară și mai insuficientă. E ușor de înțeles dar cum se înceie atunci lupta pentru

existență. În acest răsboiu crâncen, imboldit de torturile fomei, cei mai slabi sînt deasemenea sacrificați, așa încât reproducerea rămâne să se facă eră între individele cele mai dotate. Tot astfel se întâmplă și în lumea plantelor, pe o cale înse modificată prin natura organismului vegetal.

Resumată de

Mihai C. Branean.

(Va urmă.)

Gândul meu...

♣ Gândul meu la nori se 'naltă,
Și-i oprește 'n calea lor,
Și pătrunsă de durere
De-al indirii tainic dor

Ei întreb, că 'n largul lunii,
Pe-unde ei călătoreșc,
Taina dorurilor mele,
Pe ce plauri o dăresc?

Nori tac, și pe-a lor fețe
Gânduri negre se întind,
Ez șiretul vînt de-a laturi
Li holdeșc 'ncet șoptind

♣ Spuneți să me întrebe,
Eu, pe mine, nu pe voi;
Eu știu multe... dar eu mine
Gînduri vechi și gînduri noi.

Spuneți că în departare,
Doruri dragi și doruri
Gînduri vechi le-a dat uitării,
Doruri noi / s'au ivit.

Nori de aur o izboreșc,
Necredința vînt usor;
Gînduri vechi și gînduri noue,
Vîntul hătă, norii stors.

Nori tac... dar, a lor fețe
Întrostate le dăresc,
Vîntul împoră, și alină
Și cu lacrimi mă stropesc.

Lucreția Suciu.

Fata popii.

— Roman în 2 tomuri. —

(Urmare)

ulă era acesta și nu nimica. Hulă grozavă asupra valenienilor, căci Vasilica nu voia atîta să-și laude satul, ci mai mult să hulescă Valeamică, unde de tote acestea și de multe altele nici vorbă nu era.

Așa fac omniul cu minte, a dîs el. Care va să dică, cei ce nu fac așa nu sînt omni cu minte. Așa dară valenienii se numără între aceștia.

Ei vedură numai decăt, că densul bate șena și pricepă epa. Cum tocul să nu li înțeles?! Că doră vorba destul ce oblu! Nu grără înse nimic, căci de ce să dîci l'asemenea vorbe!?

Într'acostea sosită la biserică. Naltă, mare și frumoasă, totă de petră și zugrăvită frumos, de astădată părea și mai măreță. Și valenienii erau de acesta părere. În adevăr nici nu se înșelau. Biserica era

și ea chită de serbătore, împodobită cu crengi verzi, er tîntirîmul preșerat cu erhă prospătă.

Avlia bisericii gema de tinerime care sosi de vreme ca să nu întârzie, dar încă nu intră, ei lăsă loc bătrănilor, știind că astăzi biserica n'avea să n'cape pe toți. Convorbirea ei veselă umplea aerul și glumele sunau pe'ntrăcute.

Vasilica și ai sei își făcură cale prin mulțime și intrară. Un flăcău ce sta afară aproape de ușe, zărind pe valeneni în țolele lor ciudate, nu se putu răbda să nu dică vecinului seu:

— Ce caută cerșitorii 'n biserică!?

Numai cel depe urmă din ei îl audi, dar se făcu și acesta că n'a priceput cui s'a dis și grăbi să trecă prin prag.

Vasilica Lupului, om cu vază, epitrop, duse și pe oșpeții sei în locul de frunte, unde era și locul lui. Aceia vădend strălucirea cea mare, mai bueros se retrăgeau într'un colț, ca să-i vedă cât mai puțin; dar el nu le dete pace, le duse că acela-i locul străinilor mai cinstiți și că de-acolo pot să vedă tote mai bine și 'n sfârșit îi duse acolo aproape cu sila.

Așa-l învățase părintele Aron. El i-a spus să-i așeze 'n locul de frunte, dar nu atât pentru ca ei să vedă tote bine, ci mai cu semă ca pe ei să-i potă vede totă biserica și să le mergă vestea și povestea.

Liturgia începă. Părintele Aron cu cei doi preoți îndeplineau rînduile ceremoniei sfinte și un chor bine deprins cîntă sub conducerea învățatorului prim.

Preoții îmbrăcați în odășii noue și curate, cu înfătoșarea lor splăcătă și mai cu semă cu cîntarea lor firească și respicată, admiră pe valeneni. Ei încă n'au vedut astfel de preoți. Popa lor, las că nu avea odășii bisericesti cum se vede, dar onșu era un om să-l pu în straturile de spăriat păsările; nici odată trez deplin, avea o față posomorită, cu niște ochi tulburi și cu pîrul nu numai netuns, dar nici peptenat cine știe de cînd!

Dar și mai mult se mirară, cînd auziră cîntînd corul. Gîndiau că'u vinit niște clerici și studenți și aceia cîntă. Se și întorsă să-i vedă. Dar ce mare le fu mirarea, cînd vedură că 'n cor cîntă numai teciori și fete din popor!

— De unde ați adus pe acestia? — întreba unul pe Vasilica.

— De nicăiri. — response acesta. Sînt toți pruncii noștri.

— Dar unde au învățat să cînte așa frumos?

— Aici la noi în sat. Avem învățători lărnici. Mai ales cea ce-i conduce, o dibacin.

Valeneni noștri se mirau și clătinau din cap, că ei așa învățatori n'au mai vedut.

Vini rîndul să se ceteseă apostolul. Il ceti un tiner, după îmbrăcăminte, din inteligență.

— Acesta-i al doile dascăl. — duse unul din valeneni lui Vasilica.

— Ba, — response acela, — e un cleric din satul nostru. Prunc de plugar.

— Nu mai dice, — se mirară toți.

— Ce ve mirați! — le response Vasilica, — mai sînt și alții. Etă cei din strană sînt parte clericii parte studenți, toți fii de plugari din satul nostru.

— Ce sat! — se mira unul din valeneni. Cum ați putut dvostre înainta așa minunat?

— Așa că Dumnezeu ni-a dat cărturari buni, cari ne-a povățuit spre bine. De-ați fi avut popă, notar și învățator cum se vede și voi ați sta cu noi.

— Lasă că vom ave, — duse unul.

Cu asta convorbirea se încheia. Nici Vasilica nu o mai lungi, că el a ajuns la scop, a stîrnit în ei gîndul d'a-și alege 'n frunte omeni de treabă; de-acuma

nainte eră treba lor ce aveau să facă. Vasilica eră convins, că vor face bine.

Dar și părintele Aron tocmai se sui 'n amvon și nu se cude ca cineva să povestescă cu vecinul cînd popa ține cuvîntare. Valeneni se uitau gure-căscate, căci ei nu mai veduseră popă să țină predicăție. Si era vrednic să-l asculte, căci părintele Aron vorbăia frumos să-l tot asculte. Om bătrîn, el nu făcea parte din acei preoți mai tineri cari țin popoului niște cuvîntări cu frase umilate și pe jumătate cu cuvinte latinești, pe cari poporul nu le înțelege; ei vorbăia la priceperea popoului și într'o neose românească, înat și cel depe urmă om îl înțelegea.

De astă-dată el vorbăia și mai frumos decăt de altă-dată, căci doria ca valeneni să-l pomenescă și să stîrnescă 'n ei boldul s'aibă si ei un astfel de popă. Par că o putere dumnezeiească i șoptia vorbele, că totă biserica remase uimită și toți diceau că părintele Aron n'a mai vorbit așa nici odată. Valeneni erau atât de în-antați, încat nu erau în stare să și descopere plăcerea ce-au simțit.

În sfârșit se încheia și liturgia. Vasilica invita pe oșpeții sei să mergă la părintele Aron, precum i spusese acela. Dar ei nu voiau să mergă. Cum să mergă ei la așa om învățat? Nici n'or șei să vorbescă cu el, dar nu putură scăpa.

Părintele Aron îi primi ca un adevărat părinte. Îi polti să sedă și-i întreba cum le-au plăcut cele ce au vedut?

— Nu șeu cum să-ți spunem, părinte, — începu unul. Par că eram în raiu.

— Bine dice menea Toder, — adauga altul. Ne simțiam, par că ne uncea ceva sufletul.

— Da, da, — încheieă celalaltul.

Părintele Aron îi privia surident și simțea o bucurie mare. Apoi începu:

— Îmi pare bine, dragii mei, că vau plăcut obiceiurile noastre. Dar satul nostru cum vi se pare?

— Ca un oraș, — response erăș Toder.

Atunci inse nici pe Vasilica Lupului nu-l mai lăsa 'n pace fudula și duse:

— Să fie tote satele ca ș-al nostru, n'ar fi nație mai vestită decăt cea românească.

— Ș-ar pute să fie cele mai multe, — grăbi să dică părintele Aron. Numai decă poporul pretotîndeu ar fi atât de revnitor la lucru și la bine c'asa-ice.

Vasilica se credu dator a-i adauga:

— Și decă poporul în tot locul ar fi norocos s'aibă niște cărturari atât de buni, precum ne-a dat noue Dumnezeu.

— Dar cărturarii fără popor ascultător nu pot nimica, — urma părintele Aron. Ei au să mergă dară mână 'n mână. Dumnezeu a vrut ca noi să ne potrivim în satul acesta. Dta Vasilica șei bine, căt ne-am zolit și căt ne-am luptat, că real vine nechie-mat și binele fuge nemănat; dar totuș nu ne-am perdut nădejdea și 'n cele din urmă am izbutit, că ochiul lui Dumnezeu nu dorme nici odată. Decă veți merge acasă 'n Valea-mică, faceți și voi ca noi!

— Dar noi n'avem cărturari ca aici! — grăi Toder.

— Că ațați-i și-i veți găsi, — response părintele Aron.

— Ai dreptate, părinte, — duse altul din valeneni. Și decă nu i-am găsi, că noi sîntem orbi și nu vedem, vom vini la dta să ni-i arăți.

— Bucuros, dragii mei, — încheia părintele.

Apoi omenii își luară renas bun și se întorsă la Vasilica Lupului, unde mesa era asternută și se ospătăra boierește.

Încă nici nu se sculară de la mesa, cînd erăș

s'auđiră clopotele. Valeneni nici nu băgară de seamă, dar stăpânul se sculă și le ȃise:

— Se trage de vecernie! Haidați să mergem!

— La vecernie! — se miră unul din ei. Pöte că dvöstre umblați și la vecernie?

— Fireșce.

— Că bisericöși mai sünțeți. La noi nu se duce nime. Ba de multe ori nici popa nu mergea și isprăvia numai dascălul.

— Haidați numai și veți vedé ce de ómoni vor fi acolo!

Ei remăneau mai bucuros lângă vin, dar cu Vasilica nu mai puteau, ba și găzđoia și fata se puseră p'angă ei să mérgă numai, că de-acuma au să vedă ce n'au mai vedut.

Mai golind câte un pocal, cu niște priviri sarbete se despărțiră dară și ei de mäsă și porniră cu toți la vecernie.

Și ce să le vedă ochii!? In biserică și mai ales in avlie erau încă mai mulți, decât nainte de miédăđi. Căt popor, mai atăta și inteligință. Mai ales tinerime numerosă. Glume și risete s'auđiau din tóte părțile. Eră o veselie mare. Ba intr'un colț se zăria și o bandă de lăutari așteptând clipita in care să pötă cānta.

Vecernia fu scurtă. Eșiră toți, in urmă și părintele Aron cu preoții. Când el apărü 'n prag, lăutarii incepură să cānte »hora.« Publicul ca electricizat intrerupse convorbirea de mai nainte și privi spre bētranul preot. Acesta luă de mână pe soția lui Vasilica Lupului, o 'nvérți de trei ori pe sub mână și 'ncepü să jöce. Lângă ei se inșiră 'ndată Vasilica cu bētrāna preotésă, apoi unii după alții, tineri și bētrāni, popor și inteligință, toți căți viniseră acolo.

Valeneni noștri se uitau și se mirau și par că nu voiau să cređă ceea ce vedeau.

Nu le 'ncăpea lor in cap, că cum jöcă aici »domni« cu plugarii, pe când in satul lor aceia nici nu stau de vorbă cu ei.

Dar nu putură să se mire mult, căci Vasilica i duse și pe ei in horă și jucară cum n'au mai jucat in viața lor.

(Va urmă.)

Iosif Vulcan.

Cugetări despre educațiune.

(Urmare.)

Ideile adāne ințelese și bine organizate fac adevărata comoră culturală, numai ele vor fi capabile a fecundă mințea și a nobilită inima.

Ideile și cugetările nöstre sünț pururea aliate cu simțeminte și nisuințe.

Simțemintele, dorințele, intențiunile nöstre tóte își au isvorul lor comun in cercul ideilor și in modul de cugetare. In acest ințeles, förte nimerit ȃice Kant, cumcă pentru a intemeiă moralitatea in om, nu este de ajuns a corege numai năravurile lui, ci trebuie mai nainte să-i indreptăm judecata și modul de cugetare, căci ele sünț légānul din care se störnesc simțemintele, intențiunile nöstre. După cele inșirate este ușor de priceput, cumcă invetămēntul, avēnd el de scop a lámuri ideile elevului, a-l face să cugete logic și să judece drept: este mijlocul cel mai insemnat pentru a nobilită inima elevului, și a intemeiă in sufletul lui un caracter firm.

In șciința despre creșcere, invetămēntul se numeșce »educativ« atunci, decât acesta nu țile in vedere numai utilitatea practică, ce anumite cunoșcințe pot să aibă in viață, pentru care se pregătesc elevii, ci intinde in prima linie a de țeptă, a spor și a nobilită intręga activitate a spiritului.

Invetămēntul educativ stărueșce dară nu numai a imbogăți sufletul elevului cu idei clare, ci se nisueșce a-i indreptă judecata, simțemintele și voința lui spre tot ce este bun, nobil și măref, ca apoi cultura armonică a tuturor puterilor lui sufletești să culmineze in ceea ce numim »caracter moral« caracter cu virtute!

Décă e, că invetămēntul peste tot ar trebui ca sa fie cāt, mai educativ, apoi invetămēntul școlei populare are să fie invetămēnt educativ in sensul eminent al cuvēntului.

Școla poporală este chemată a da vieții spirituale a elevilor o desvoltare obștescă omnilaterală, din care să pötă resări odată diferitele ramuri ale culturii speciale, ca ramurile dintr'o tulpină comună, împreunāndu-se cu simțeminte și nisuințe nobile, stērnite prin invetămēntul educativ.

Principiul invetămēntului »educativ« își are originea și temeiul seu psihologic in teoriile ingenioșe ale celebrului filosof Herbart.

Prin scrierile sale și a elevilor sei s'a combătut invecchita teorié despre așa numitele facultăți (separate) ale spiritului, dovedindu-se, cumcă tóte fenomenele sufletului omenesc se pot esplică și se pot derivă din lupta ideilor pentru esistință!

Principiul invetămēntului educativ este unul dintre cele mai fecunde rezultate ale pedagogiei moderne.

O altă tendință caracteristică didacticeei de astăđi este: a causă pruncului desfētare prin invetămēnt, a peface agonisirea cunoșcințelor in o adevărată plăcere pentru el, aducāndu-o in strinsă legătură cu viața lui, cu dorințele si jocurile lui.

S'a observat, că numai acele ocupațiuni sünț priincioșe pentru desvoltarea spiritului tiner, cari stērnesc in el simțeminte de plăcere și bucurie. Aceste simțeminte sünț niște scumpe comori cari pentru atingerea scopului sublim al educațiunii nu se pot prețui din destul.

Renumitul H. Spencer ȃice: »Ómenii sünț selavi ideilor lor asociate!« Décă este adevărată acesta aserțiune, atunci cu tótă securitatea putem nădēđui, că pruncul care a iubit cartea, școla și pe invetător, nici in vrēsta bărbăției nu va incetă a se cultivă mai departe, suvenirile plăcute asociate cu invetămēntul i vor da nentrerupt impulsuri noue pe calea progresului.

Pedagogia nouă pretinde, ca metoda invetămēntului să se acomodeze intru tóte desvoltării naturale a elevului, aplicānd arta educativă intru a promova cāt mai bine lucrul naturii.

Sünțem dară in cale cătră realizarea ideilor lui Pestalozzi, pe care Jean Paul cu drept cuvēnt il numeșce Rousseau-ul Germaniei!

***

Am vorbit despre »cultura minții,« să vedem acum »cultura inimii.«

Plăcut ne vibréză nervii, când privim cāmpia rein'inerită de suflarea blāndeii primăveri. In o tainică și dulce reverie se légānă sufletul nostru când contemplăm večnica frumșetă a firei. Lacrimi de compătimitire se ivesc in ochii noștri, când vedem pe alții lacrimānd. Apoi eră când ne uimim in privirea sublimului; când zărim că de sub crusta materiei brute izbucnesc trāsurile mărețe a Creatorelui, atunci pētrunși de micimea nöstră, ne avēntăm la adorarea lui Dumnezeu!

De aici se vede, că gândirile nöstre nu rămān numai niște imagini rigide in spirit, ci aprind in el flacără simțemintelor, și simțemintele fac inima nöstră.

In viața de tóte ȃilele ne vin inainte pré adese ori ómeni cu multă iscusință, ómeni cu minte ageră, și invetătură mare, inse tot pe acești indiviđi de altă

parte îi aflăm fără destul simț, cătră frumos și bine, îi vedem nu odată stăpâniți de însușiri nenobile și patime deositoré. Pe lângă o avuție mare de cunoștințe, ei posed puțin simțăminte și nisuițe nobile, chiar pentru aceea ei nu pot avea nici conștiință simțitoare și nici moralitate firmă. Despre unii ca aceștia se dice, că au »cultura minții« dar le lipsește »cultura inimii.« Educațiunea trebuie să îmbogățescă nunumai mîntea elevului cu idei și cunoștințe, ci este datore încă mai vîrtos a nobilită simțămintele și a îndreptă voința lui cătră sublima cărare a virtuții. Mîntea luminată și inimă nobilă face pe adevăratul om. »Cultura minții« cu a »inimii cultură« trebuie să formeze un dualism neseeparabil. Inima cea cultă este razămul firm al moralității, ea este puntea care îl trece pe om dela cunoșcerea binelui la sevărsirea aceluia.

Însași fericirea, care este scopul final al educațiunii, în sine nu e alt ceva decăt ecuilibrul inimii, armonia simțămintelor.

Simțămintele forméză centrul vieții psihice, și astfel numai »cultura inimii« singură pôte asigura liniștea și consistența durabilă a omului intern!

Decă educațiunea este chieamată a formă »caractere« capabile de a trăi o viață pe cât se pôte de perfectă, atunci este adevărat și aceea, cumcă »cultura inimii« trebuie să fie focarul cătră care au să graviteze tôte stăruințele creșcerii bune, pentru că precum am đis, motivele tuturor faptelor năstre din inimă se stărnesc. Simțămintele frumoșe înalță și nobilitéză întréga viață a individului, iscusința și învătătura numai împreunată cu o inimă nobilă pot să producă rōde pentru binele omenirii!

Flacăra din foc se nașce: simțămintele eră numai prin simțăminte se pot aprinde, și se pot desvoltă mai bine. Ca peste tot în educațiune, așa și la cultivarea inimii esemplul este mijlocul cel mai puternic și infalibil. Cu deosebire esemplul mării, prin apropierea ei imediată înriureșce decisiv asupra tuturor simțămintelor. căte resar în inima tineră. Simțămintele ei, năravurile ei, credința ei, tôte se tipăresc cu urme neșterse în plapăndul suflet al fiilor sei. Leona mării se contopeșce cu sufletul nostru și după cum frumos dice Pestalozzi, ea ne povățueșce între tôte impregiurările vieții, ea devine chiar identică cu conștiința năstră! Cultura inimii numai mama pôte să o deie în măsura recerută, seu o persoană care este în stare a iubi ca și ea. Iubirea mării este nemărginită, și inimi nobile numai prin o astfel de iubire se pot educa. Decă se sporeșce numărul ómenilor cu inimă perversă, e semnul cumcă scade numărul adevăratelor matrōne, și creșcerea familiară se află în stadiul decădîntei. Societatea este dară datore a înființă școle pentru sexul femeesc, cari să ingrigescă de o educațiune bună a femeii, ca să asigure fericirea generațiunilor viitoare.

Trebuința cea mai sublimă a inimii năstre este simțămîntul religios, religiunea este chieamată a împacă mîntea cu ale inimii trebuințe, a ecuilibră cultura minții cu a inimii cultură, pentru aceea educatorul și părinții cu deosebire simțămintele iubirii și a credinței în Dumnezeu să le resădescă în plăpānda inimă a pruncilor, a căror creșcere lor a incredințat-o nașiunea, societatea omenescă și însuși Dumnezeu! Credincios va deveni inse fiitorul om nu prin esecutarea mecanică a deprinderilor religioșe, ci singur numai prin esemplul creșcătorilor, prin pietatea lor nefățărîtă. Ei trebuie să pricépă a delătura tôte șcenele, ce ar puté stinge flacăra acestor afecte nobile. Rugăciunea lor, de și scurtă dar ferbinte rostită, să o vedă pruncul, pe ei să-i afle binevoitori, nobili și insulțetiți pentru ce este sublim în simțămintele și

faptele lor, și atunci inima lui se va mișcă, exemplele îl vor răpi și îl vor transportă în mod neresistibil cătră regiunile consolătore ale credinței în cel nesfērșit! Nu adoptăm părerea lui Rousseau, care susține că nu e de lipsă a da pruncului învățături religioșe până în etatea de adolescent, ér confesiune să-și alégă numai după ce a devenit matur. Nu este așa! Cel mai sacru și mai tainic simțămînt nici odată nu pôte ca să prindă rădăcini mai firme, decăt în vērsta nevinovată a copilăriei. În cercul familiei și în școla elementară să se înzestreze inima candidă a pruncului cu scumpele comori ale credinței, aceste vor fi pentru el un talisman ce-l apără totdeuna și-l va susține între tôte luptele vieții neclătinat. De o potrivă trebuie să aprindem și să desvoltăm tôte simțămintele, inse tôte trebuie să le concentrăm ca într'un punct focal în simțămîntul venerațiunii cătră atotputernica ființă, care este tot odată »idealul omenesc!«

Forța și iubirea sînt celea doué poluri ale educațiunii. Tatăl represintă în educațiunea familiară: forța, natura, autoritatea, inteligința, cultura minții, pentru că în bărbat ideile sînt stăpănitore; din potrivă mama represintă pe lângă prunc: interesele omenimii, cultura inimii, iubirea, fragedimea, căci în femeie simțămintele precumpenesc.

Er creșcătorul trebuie să șcie a împreună în persoană sa autoritatea tatălui cu frageda iubire a mării, decă vré ca să pōtă da elevului seu pe lângă cultura minții, a inimii cultură! Mama este din fire mai aprōpe de prunc, decăt tatăl; însușirea ei este mai intensivă, mai hotărîtore. Din faptul acesta se vede, cumcă cultura inimii este mai presus decăt cultura minții, simțămintele nobile sînt mai prețioșe decăt iscusința. În adevăr așa e; căci când e vorba, ca să dăm cont înaintea societății despre faptele ce le-am sevărsit pentru ea, atunci nu atât capul ni se va pune pe cumpănă, ci mai mult inima năstră!

Mîntea judecă, inima simțeșce, ér voința ne îndemnă a sevărsi fapte.

Simțămintele numai așa se vor manifestă prin fapte nobile, decă cultura inimii a mers paralel cu judecata sănătōsă și cu tărîa voinței.

»In educațiune chiar așa precum în politică regula de aur este! a nu guvernă, a nu comandă pre mult!«

La guvernarea voinței elevului trebuie să se reglindé formele de guvernament așa, după cum s'a desvoltat ele succesiv în viața statelor. În statele primitive un stăpănitor despotie subjugănd guvernă capetele cele neculte, pretindea supunere orbă dela toți, cuvîntul lui eră lege, prescriind porunci peste porunci, după placul și arbitriul seu.

(Incheierea va urmă.)

Dr. Petru Pipoș.

Đilele babei.

— Legendă. —

Decă e să consultăm călindarul, și chiar vișcoalele đilelor trecute, ar trebui să credem c'am scăpat până la anul, de furiile babelor. Dar decă ne uităm pe gîm, din odaia caldă, și vedem zăpada grōsă încă pe acoperēmîntul caselor și țurlui de ghiață pela streșine, ér cōmele plopilor resfirāndu-se 'n drēpta și stānga sub bătaia vîntului, cu greu ne vine să ne 'ncredem în povestea vorbii.

Etă de ce, nu vedem timpul trecut, ba îl credem chiar propice, a ne reaminti legenda babei din veche delă păcatul căreia ne-a remas pe cap, din strămoși, acēstă urgie a naturii, moștenire pe care ni

o vor pute espia nici strănepoții din cursul nesfârșitelor vécuri viitoare!

*

Erá odată o babă, — așa își începe snóva, gura poporului. — Ea se numia Dochia, și erá o scripătoré cu cerul gurei negru și rea ca mórtea. Și avea baba un băét, pe care l'a însurat c'o fatá blândă și bună la Dumneđu. Nu trecú mult după 'nsurátore, și băétul plecá la drum lung de tot; atunci sócra, ca tóte sócrele, a început un trai reu în casá cu norá-sa: o ocáriá, o schingiúá și-o amáriá mai reu decât o strigóicá.

Intr'o ți, cátrá sfârșitul iernei, baba dracului dete nurorei sale un braț de láná negră ca funinginea, dicéndu-i: »Dute de spélé láná asta și veđi sá mi-o aduci ca laptele de albá; altmíntrelea sá nu te mai întorci acasá, cá îți resucesc gátul ca la un pui de vrabie.«

Biata femeie luá láná 'n brațe, se duse la isvor și-o spélé trei ȓile 'ntr'una; dar láná nici cá se albiá de loc. A patra ȓi ședea lângá isvor nemángáiatá, ca vai de ea cá nu i se albiá láná, si acasá șciea ce o așteptá. Plángea cu lacrimi de foc și se rugá la Dđu sá facá vr'o minune și s'o scape de urgiá sócrei.

Cum tot plángea și mi-se váetá, de-odată vede un voinic, tiner și frumos ca un brad, care, venind la ea, o întrebá de ce plánge. Ea i spuse tot necasul. Atunci voinicul arátând-i, nu departe de isvor, un fel de petró în roșáta cărámíđii, care se maciná ca sá-punul, i dise: »la petró de-acea roșie, și spélé láná cu ea, până s'o albi.«

Și cum dise se și făcú nevédut.

Femeia luá din acea petró, care inse nu erá petró și, frecând láná cu ea, îndatá se făcú o spumá roșie ca sángele, ér apa începú sá fərbá 'n clocot, și când scóse láná erá albá ca západa. Atunci se 'ntórse 'ndatá la sócrá-sa.

Scripătoréica de babá se mirá mult de frumoșa albétá a lánéi; dar tot nu-și lásá nora 'n pace, ci o trimise sá-i aducá, de unde-o șci și-o gási, ierbá verde și fragi cópte, ori de unde nu, sá nu se mai întórcá acasá.

Altá nápaste pe capul bieteí femeí: de unde erá ea sá găsescá ierbá verde și fragi cópte! Dar ce erá sá facá! eși la cámp și își aruncá ochii departe: în tóte părțile numai pustíu și ger. Áncá de-abiá se luase pe ici pe colea západa. Áșá mergea biata rá-tácind și plángénd, din cámpie 'n cámpie, când étá ér voinicul dela isvor, apropiindu-se de dénša și întrebánd-o: de ce plánge și ce rá-táceșce p'aici. Ea i spuse éráș pásul. Atunci voinicul o luá de máná și-o duse 'ntr'o poianá pliná de-o érbá verde insmáltatá cu fragi cópte, ca 'n luna lui cireser. Ea își umplú brațele de érbá verde și póla pestelcii de fragi și áșá se întórse la sócrá-sa acasá. — Ér baba clónța, cum véđu érbá și fragile cópte, dise: »Ei, acú véđ și eu c'o vinit primávera! Sá me sui cu oile la munte!« Ea avea multe oi, mulți ciobani, și mulți cáni. Se gáti dar de plecare, și luándu-și turma, ciobanii, cáni și d'ale máncării, ér pentru sine nóue cojóce mari până 'n páment, la întéi de martie a ajuns cu oile sus la munte.

Dumneđu atunci hotári s'o pedepsescá pentru reutatea ei, și étá cá de-odată începú sá plóie cu spicuri de západá. Baba, cum véđu, își strinse turma și imbrácá câte-și nóue cojócele. În ȓiua de întéiu se udá cojocul d'asupra, de se inmuia de tot, și trebui sá-l lapede; apoi tot áșá în fiecare ȓi câte-un cojoc, până ce își lápédá tóte cojócele. Nóue ȓile plouá mereu, ér nóptea cea de-a noua, când baba nu mai avea nici un cojoc uscat, dete Dumneđu un ger cumplit, áșá cá a ȓecea ȓi și baba, și ciobanii, și

cánii, și turma întregá, se gási rá inghețați și prefácuți în stani și bolovani de petró.

De-atunci și până astáđi, la începutul lui martie, s'aude, prin acele locuri, un pláns ca de femeie, un urlet de cáni, ș'un sberet de oi multe, ș-atunci îndatá cerul se posomáreșse, viscole se pornesc, cu ploí și cu západá, ȓiind intr'una nóue ȓile, — câte cojóce avea baba Dochia.

*

În munții despre Severin și Mehadia, dar áncá și mai frumos între Sucéva și Cámpulung în Bucovina, pe un mușcel întins, se vede și áđi baba Dochia cu oile, cu ciobanii și cu cáni ei, prefácuți în stánce de petró, ele scot un muget ce te infiórá, aducéndu-ți aminte. . . reutatea babelor! . . .

C. R.

Doine și hore din Ardeal.

— Din ȓinutul Borgoului —

XVI.

Ȑnimá de putregai,
N'am un cuțit sá te tai,
Sá véđ ce durere ai.
— Ínimá putregáiósá,
Ori fá-ȓi voie, ori te lasá!
Ori fá-ȓi voie de iubit,
Ori te lasá 'n prápáđit!

XVII.

Áșá-mi vine câte-odată,
Sá dau cu capu de-o petró;
Áșá-mi vine une-ori,
Sá beu otravá sá mor.
— Dar ér stau și socotesc,
La ce sá me otrávesc!
Când am ȓile sá tráesc,
Cu mándra sá me 'ntálnesc,
S-o sárut și s-o iubesc.

XVIII.

Peste lunca cu bulbuci,
Pașce mándra niște junci.
— Mándruță cu ochi cáprii
Lasá juncii la pustii!
Și te dá cu voinicii,
Cu voinicii de tráit,
Lasá juncii în perit.

XIX.

Tot me mir, me mir dráguță,
Cum poți fi áșá mándruță!?
Nu șciú cum poți fi leliță,
Chiar áșá de albiniță!?
Ori te speli lele 'n isvóre,
Până 'n resárit de sóre?
Și te ștergi cu frunđuliță,
Frunđuliță dalbiniță,
Cu frunđuță de lilie,
Sá-mi placi lelișórá mie!?
Te scalđi séra 'n riurele
Și te svéntá vénturele?!
Ori te bate vént cu bóre,
Vént cu bóre albitóre?!
Ori dórá 'n a ȓilei ȓiori,
Te speli cu róua din flori?!
Nu șciú ce faci ori nu faci,
Dar véđ bine, cá tu-mi placi.

Represințațiune teatrală română de diletanți în Sibiu.

Vineri seara în 14 l. e. am asistat la a doua represințațiune teatrală din anul acesta a zeloșilor noștri diletanți din Sibiu, care s'a dat erăș pe scena improvisată din sala otelului »Impăratul roman« inaintea unui public numeros.

Piesele jucate au fost două comedii și anume: »Ca două picături de apă« într'un act, traducere din franțuzește de X. și »Pentru ochii lumii« seu »Cum se imbată lumea cu apă rece« în două acte de Labiche, localisată de Virgil Oniț.

În general vorbind, ambele piese au fost bine interpretate în rolurile prime și bine înscenate. Ar fi fost pôte și mai bine, decât scena n'ar fi fost pré peste măsură îngustă, încât actorii să fie siliți a se strecură unul pe lângă altul ca pe un coridor.

Rolul dnei Silvia Barcian (soția avocatului Papinian) a fost jucat cu o ingeniositate naturală și în mod căd se pôte de simpatie, pentru care a și primit căldurose aplause. Dșora Mina Herbay (Elena) de și încă p tineră pentru ea să cunoască tôte apucăturile rafinate ale periculosei arte numită cochetăria femeiească, totuș a reușit a-și interpreta rolul seu de femeie desgustată de bărbat și cohetă, într'un mod mulțamitor. Sperăm a o vedé în roluri mai corespunțătoare etății și temperamentului seu decum a fost acela al Elenei și al dnei Razian din piesa a doua. Dl Virgil Oniț, că avocatul Papinian, a jucat bine și cu multă vervă și a fost un partner potrivit cu soția sa. Liferantul Palavrescu, dl Corneliu Aiser, a corespuns și ar fi fost bine decât ș-ar fi dat silița a pronunța mai clar și mai sonor, a nu esageră și a fi mai moderat în gesticulare. Pré mult e reu în tôte.

În piesa a doua »Pentru ochii lumii« care este o piesă forte instructivă, în care se sbiceuește și ridiculizează părțile cele slabe ale parvenitilor și se demască ipocrisia și golătatea fanfaronilor, rolurile principale au fost în bune mâni. Dna Aurelia Pipoș ca soția doctorului Melinescu ș-a jucat și interpretat rolul peste așteptare de bine, fără de a-și pierde un singur moment sângele rece. Dșora Maria Roșescu (fiica dnei Melinescu) a fost o naivă de tot drăgălaşă, întocmai ca și dșorele Aurelia Milu camerieră în casa lui Razian și Otilia Pipoș camerieră la Melinescu. Încât pentru rolurile lui Razian, confetar în retragere, Virgil Oniț și dl Melinescu doctor fără pacienți, Iulian Popescu, ne mărginim a dice, că decât ș-ar fi schimbat rolurile, ar fi reușit mai bine, cel puțin acela alui Melinescu. Bine ș-a jucat micul seu rol dl Isaia Popa, ca Stefan Calin, neguțător de lemne.

Celelalte roluri secundare din amândouă piesele au fost bine împărțite.

Mai nainte de a încheia această recensiuine, ne permitem a face o binevoitoare observare la adresa mai ales a diletanților de secul bărbătesc. Pe scenă conversațiunea trebuie să fie repede, fiindcă altcum își perde efectul și devine trăgănată, ceea ce nu pôte face bună impresiune asupra publicului. Actorul, fie el și numai diletant, are să-și măsure cu multă băgare de sémă fiecare mișcare și fiecare pas ce-l face pe scenă, pentru că a se mișcă dela un loc la altul încă nu va să dică a jucă. El trebuie să știe pentru ce și când are să facă cutare seu cutare mișcare, fiindcă de altcum se pune în contradicere cu vorbirea sa și rămâne neînțeles.

Noi românii și cu preferință femeile, avem dela naștere o gesticulare forte viuă și bogată. Acesta o am putut observă și în ocaziunea celor două represințațiuni teatrale ale diletanților noștri, în decursul cărora a cădut un adevărat potop de gesturi cu cale și fără cale. Un om serac de gesturi face impresiunea a fi stângaci, dar cel care face pré multe, slăbește impresiunea și tenorul vorbirii sale. Ca și oratorului seu declamatorului, este a se recomandă și actorului a-și controlă gesturile, a nu le aplică în una și aceeași direcțiune cu o consecvență nealterabilă, a economisi și cu ele pe cât numai se pôte, pentru de a le avé la îndemână în momentul de lipsă. Pré multe gesturi distrag atențiunea și genéză ochii pe contul auzului.

Sibiu, 18 mai 1886.

I. G. Barițiu.

Moda.

— Viena.

În fine... stimate cetitoare, avem erăș timp frumos. Modiștii ce s'au fost spăriat la începutul lunii, căci ninge și plouă aproape în fiecare zi, acuma își frecă mâinile cu îndestulare, fața lor strălucește de bucurie și într'adevăr nu fără cauză... în magazine unduleză mulțimea de dimineța până târziu seara, o damă ese alta intră, e semn că gescheutt merge bine.

Și într'adevăr nici un sezon nu e așa interesant, așa abundant în novități ca sezonul de primăveră și nici unul nu pretinde atâtea toalete ca acesta. Alergările cu cai au început, corso de maiu e la ordinea zilei, maiialurile vor începe în curând, tôte acestea pretind toalete și combinațiuni noue. Și moda, această damă caprițioasă, s'a îngrijit de tôte acestea: încă astă ernă, precând amicele ei umblau în jachete și mantile căldurose, puse dēnsa sute de mâni la lucru fin și acuma tôte cele ce dēnsa le-a creat sânt aranjate și puse la dispozițiunea marelui public.

Creațiunile ei pentru acest sezon sânt fine, ușore și în colori deschise. Pe lângă multele stufe elegante de etamine și bajader cu bordire late, pe lângă fulardele pongees și creponle mille fleurs cu atâtea și atâtea desine varii, a eșit încă în modă ca novitate, stufa așa numită Persan crepe, o țesătură fină, môle și vērstată. Se capetă în tôte nuanțele, începēnd dela albastrul cel mai deschis, până la roșul cel mai întunecat.

Colorile cele mai noue sânt bleu feyence, blonde, mais și the vest end. Prima e o nuanță deschisă verde aproape mai albă, forte se pōrtă stufa de etamine în această colóre; toalete întregi, pēlării drăgălaşe, umbrele, tôte acestea se gătesc cu predilecțiune în această nuanță.

O atare toaletă vedui zilele trecute. Peste rochia netedă de satin verde merveleux viniă alta de stofă de etamine în colóre bleu feyence, peste această viniă o tunică lungă acărei increțituri bogate viniău dela stânga și dispărea în formă de undă sub două plisse late de catifea verde, ce erau arangiate de cealaltă parte. Talia deschică a la Zuave lăsă să se vedă un gilet de blond alb decorat cu arabeseuri de jet verđiu. Un capot drăgălaş din asemenea etamine și decorat cu rosete de panglice de atlas intrerupt (durchbrochen) completă această toaletă drăgălaşe parisiană.

Blonde e o nuanță gălbie întunecată, în această colóre sânt forte moderne stofele de crepe și dantele; cu deosebire se decoréză cu aceste stofe pēlării, se gătesc plastrone și se trag umbrele de visită.

O colóre deschisă gălbie e nuanța mais; forte plăcute sânt în această colóre stofele de bajadere și zephir, asemenea se gătesc și pēlării întregi din stofe de asemenea colóre.

The vest end e o nuanță adevărat englesă, bordo combinat cu verde, argint și aur. Stofele în această coloră sunt foarte fine și sêmână tare cu fabricatele cele ușore persiane și chineze; din astă causă se și folosesc mai mult la decorațiunea pëlertilor de grădină și câmp; toaleta întregi gătite din atare stofă se vîd rar.

Valeria.

Literatură și arte.

Sciri literare și artistice. *Di N. Bêrsan*, învățător în Casteu, a dăruit Asociațiunii transilvane un volum din biblia românească tipărită sub Rákoczi. — *Di George G. Meitani*, senator al României, a trimis Asociațiunii transilvane 200 de exemplare din scrierea sa »Studii asupra constituțiunii României« spre a se împărți gratuit între membrii. — *Di Gr. G. Tocilescu* va ține duminică a patra și cea din urmă conferință la Ateneul din București asupra »Țărânului Român;« cu această se va încheia și seria conferințelor.

Un studiu asupra lui Alecsandri. *Di George Gr. Bengescu* începe să publice în broșura depe maiu a »Convorbirilor Literare« un pre interesant studiu asupra poetului nostru Vasile Alecsandri. În broșura asta autorul se ocupă de copilăria și tinerețele poetului și spune unele date nouă. Êta un scurt resumat. Vasile Alecsandri s'a născut la Băcău în luna lui iuliu 1821, unde familia Alecsandri se retrăsese de grôza măcelurilor sevêrșite de Alecsandru Ypsilanti și de Iusuf pașă. O mare căruță, numită »brașovencă,« serviă de adăpost familiei. Familia Alecsandri este originară din Venetia, de unde pe timpul republicei venețiane multe familii se stabiliau în Constantinopol; de aici mai mulți din acești italieni trecuseră în Moldova și Valahia. aici s'au unit cu românce și au fondat familii, cari apoi deveniră renumite, ca Cuza, Alecsandri, Negri etc. Alecsandreșcii vinit-au direct din Italia în Moldova, ori opritu-s'a mai înteu în Constantinopol? Acest punct este unevoe de precizat. Sigur este, că au fost la Constantinopol ambasadori venețiani cu numele de Alecsandri; că se gădesc chiar astăzi Alecsandreșcii în Italia și că unul din palaturile Veneției purtă, până de-unădi, numele de »palazzo Alecsandri.« Cei dinteu viniți din această familie s'au stabilit în Bêrlad. Bunul poetului avea două fete și un fecior. Acesta, după ce a măritat surorile sale, împărțindu-le totă averea părintescă, se duse la Iași, și, după obiceiurile de atunci, se puse sub ocrotirea unui boer mare, care-l orânduî sameș la Bender în Basarabia. Dela Bender Vasile Alecsandri, părintele poetului, trecu la Țergul-Ocnei, unde se însură cu o domnișoră Cozoni, ca și densus de origine italiană. Apoi întreprinse, pe sêma sa, comerțul sării. Călare pe un cal alb, singura parte ce-și rezervase din moștenirea părintescă, el însoția d'alungul Moldovei, căruțe încărcate cu sare, pe care mergea s'o vîndă pe malul Prutului. Astfel adunase o avere destul de frumôsă. În călătoriile sale de multe ori eră silit să trecă prin moștia și prin pădurea dela Mireșci, care aparțineau atunci lui Nicolae Millo, unchiul marelui artist dramatic. Sedus de frumusețea pozițiunii și calculând ca un bun părinte de familie, veniturile producătoare ale acestei moșii, o cumpără și deveni astfel proprietarul vestitei lunci dela Mireșci. Pe aceeaș vreme își zidiă la Iași casă, în care poetul petrecu o mare parte din copilăria sa, făcându-și primele jocuri din începutul vieții sale, când avea de tovarăș pe țiganul Porojan, rivalul seu în arșici și al seu locotinent în resboiul neimpăcat ce declarase evreilor din Iași. Aceștia nu mai îndrăzniau a trece pe strada Sthii Ilie,

(astădi strada Alecsandri,) de frica petricelilor ce ploau din casa fostului sameș. Antipatia lui Alecsandri în contra evreului din țera românească a dat naștere principalelor tipuri de evrei pe cari i-a espus la risul publicului. De acolo fu trimis de părinți într'un pensionat ținut de Victor Cuenin, un frances. Încă înainte d'a intră în pensionat, chiar dela 1827, pe când se găsiă în casa părintescă, el fusese incredințat conducerii călugărului Gherman; acesta locuia în casa lui Alecsandri, dar avea învoire să dea lecții și la câțiva elevi esteri; printre acei copii se găsiă și Mihail Cogălnicean, cu care apoi se 'ntelni și în pensionat; tot aci i fu camarad și Millo. Aci întemplările lui Robinson Crusoe au stêrnit gustul călătoriilor în tinêrul Alecsandri și pe când profesorii lui, printre care trebușce citat dascălul Gaetani (aceiaș pe care avea să-l pue pe scenă în »Nunta țărânească,«) îl învêțau a conjugă verbele: spiritul seu sbură departe. De aici părintele seu îl duse la Paris în 1834. Despre această inse în nr viitor.

Cronica Românilor de Șincai se tipăreșce la Bucureșci de nou și cu litere latine. Retipărirea se face din economiile dobândite la publicarea colecțiunii Hurmuzachi de dnii Dim. A. Sturdza și Teodor Rosetti, membru al curții înalte. Edițiunea această va fi precedată de o prefață și va eși în cursul acestei luni. Eră bine, decă înainte d'a se retipări, se confrontă edițiunea veche cu manuscriptul lui Șincai care se allă în arhivul episcopese din Oradea-mare, unde se păstrăză cu multe alte documente prețioșe remase de pe timpul fericitului episcop Samuil Vulcan, căruia i-a incredințat și Șincai manuscriptele șale.

Academia română anunță următoarele premii:

I. *Premiul Năsturel-Herescu* din seria B, de 4,000 lei, se va decerne, în cursul sesiunii generale din anul 1887, unei cărți scrise în limba română cu conținut de ori ce natură, care se va judecă mai meritore printre cele publicate dela 1 ianuarie până la 31 decembre 1886. II. *Premiul Statului Heliade-Radulescu*, de 5,000 lei, se va decerne, în cursul sesiunii generale din anul 1887, unei cărți scrise în limba română, cu conținut literar, care se va judecă mai meritore printre cele publicate dela 1 ianuarie 1885 până la 31 decembre 1886. III. *Marele premiu Năsturel-Herescu* din seria B, în sumă 12,000 lei, se va decerne în cursul sesiunii generale din anul 1889, unei cărți scrise în limba română, cu conținut de ori ce natură, care se va judecă mai meritore printre cele publicate dela 1 ianuarie 1885 până la 31 decembre 1888. IV. *Premiul Statului Lazar*, de 5,000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1887 celei mai bune lucrări în limba română asupra următorului subiect: »Flora descriptivă a unui județ din România« după alegerea concurrentului. Terminul presintării manuscriselor la concurs va fi 31 decembre 1886. V. *Premiul Alecsandru Ioan Cuza*, de 4,000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1887 celei mai bune disertațiuni în limba română asupra următorului subiect: »Istoria Românilor în Dacia Traiană, dela Aurelian până la fundarea principatelor Moldova și Țera-Românească.« Terminul presintării manuscriselor va fi 31 decembre 1886. VI. *Premiul Statului Lazar*, de 5,000 lei, se va decerne în cursul sesiunii generale din anul 1888 unei cărți scrise în limba română, cu conținut științific, care se va judecă mai meritore printre cele publicate dela 1 ianuarie 1886 până la 31 decembre 1887, seu celei mai importante invențiuni științifice făcute dela 1 ianuarie 1886 până la 31 decembre 1887. VII. *Premiul Statului Heliade-Radulescu*, de 5,000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1888, celei mai bune disertațiuni scrise în limba română asupra următorului subiect:

»Nunta la Români. Studiu istorico-etnografic comparativ. Usurile nuptiale trebuiesc studiate în variațiile lor după toate provinciile române, comparându-se cu nunta la vechii Romani și la poporele neo-latine pe de o parte, cu nunta la vecinii românilor (Slavi, Unguri, Greci, Albanesi) pe de alta, de unde să reasă apoi dela sine o concluziune istorico-etnografică. Terminul presintării manuscriselor la concurs va fi până la 31 decembrie 1887. VIII. *Premiul Statului Lazar*, de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1889 celei mai bune lucrări în limba română asupra următorului subiect: »Studiul vinurilor din România din punctul de vedere economic și al compozițiunii lor chimice.« Terminul presintării manuscriselor la concurs va fi până la 31 decembrie 1888. IX. *Premiul Asociațiunii Craiovene pentru înaintarea învățământului public*, în suma de lei 1.500, se va decerne, în sesiunea generală din anul 1887, celei mai bune cărți didactice în limba română din câte se vor fi tipărit dela 1 ianuarie 1883 până la 31 decembrie 1886. Această dată este și terminul estrem al depunerii la cancelaria Academiei, în 12 exemplare, a cărților propuse pentru concurs. X. Conform deciziunii luate în sesiunea anului 1886, se publică concurs pentru cea mai bună traducțiune din: »M. Tului Ciceronis« de officiis liber I.

Despre limbaj și gândire dl dr. Petrini Galați a ținut în săptămâna trecută o conferință la Ateneul din București. Dsa. serie »Epoca« a demonstrat cu multă căldură, că cuvântarea la om este rezultatul sfertării unor celule cerebrale localizate în partea stângă a creierului, unde de asemenea se găsesc localizate calitățile morale cele mai înalte ale omului; pe când graiul articulat, vorba, nu este alt ceva decât manifestățiunea acelor celule cerebrale, prin ajutorul contracțiunii musculare, la care cooperă cavitatea bucală, cordele vocale, limba, în fine totă mașina prin ajutorul căreia omul poate articula cuvinte. Stabilind apoi un studiu comparativ între modul cum își exprimă omul cugetarea, și cum își exprimă animalele inferioare diferitele manifestățiuni interioare, dsa crede că în această privință animalele inferioare nu trebuie privite cu indiferință, căci și la densesle găsim un fel de articulație a sunetelor, manifestățiuni de durere, bucurie, frică etc. cari de asemenea își au sediul lor în creieri. Că diferența prin urmare între om și celelalte animale, în această privință, ar fi numai o diferență de grad. Dsa intră apoi în ore-cari detalii asupra structurii organului unde se află sediul gândirii, și explică un fenomen ciudat, cum se produce un fel de fermentațiune în unele celule ale creierului în momentul când i se dă de lucru. Atingând apoi ore-cari probleme psihologice, dsa probază cum temperatura creierului crește, când e pus în mișcare, din cauza sângelui care aluijează cătră densus, și cum știința a ajuns, prin descoperirea unor aparate să potă înregistra temperatura crescândă a creierului care lucrază, precum și chiar să măsore rapiditatea cu care se succed ideile. Trecând apoi la limbaj, dsa arată că singura deosebire ce ar exista între om și celelalte animale în această privință, este că omul trebuie să învețe pentru ca să potă vorbi, ér celelalte animale se nasc cu acesta. Ajungând apoi la organele cari sunt chemate a produce sunetul, graiul articulat, dsa le descrie pe scurt, arătând cum toate concură la acelaș scop, și cum acele sunete nu se pot emite cu înlesnire decât când toate acele organe au ajuns într'o completă stare de formațiune. Terminând, dsa a vorbit despre intonație, arătând rolul important ce joacă în cuvântare, și că după tonul ce se dă cuvintelor, se produce și impresiile; de acolo și adagiul că: tonul face muzica.

Literatura noastră și publicul. Într'un studiu asupra poetului Grigore Alecsandrescu, semnat de dl Ioan Paul și publicat în »Folia Diecesană« din Caransebeș, afirmându-se că publicul nostru nici înțelege nici a gustă nu seie încă scrieri de adevărată valoare, autorul urmăzează astfel: Acesta vine de acolo că profesorii de literatură din școlile noastre medii nu și-au făcut studiile la isvorul adevărat și ei singuri nu au gust literar dezvoltat, nici nu sunt versați în literatura noastră. După-ce un tiner a trecut aici la noi prin formele academice pretinse de lege, după ce a consumat un stipendiu 4, 5 și 6 ani, decât e să fie profesor de limba și literatura românească, de ce să nu mai folosescă acel stipendiu încă un an la facultatea din București, unde are profesori specialiști, unde are model și deprindere în adevărată limbă românească și unde are bibliotecile de lipsă, ca să se aprofundeze în literatură? Pre când în alte țeri limba mării e centrul tuturor studiilor, pe atunci la noi limba română e cea mai neglăsată; decât un profesor este mai tiner ori mai slab, i se dă limba românească, că dora atata tot va ști el. — De aici vine apoi, că învățând limba și literatura română la Peșta și Cluș, vorbește înșiși o limbă necălită românească, dela ei se molipsește școlarii și așa inteligența noastră întrăgă vorbește o limbă românească așa de ridiculă și stricată, încât unui român dostoep din România i se pare că aude pe un străin vorbind românește. În acest păcat sântem noi așa de înglodăți, încât ne place a vorbi așa, credem că așa e bine, cerem ca cei din România să se ia după noi și o scriere bună ni se pare tocmai din cauza frumșetei limbii, o lucrare rea și nesuferită. Mulți de ai noștri n'au nici tărte de a ceti o scriere de acestea, de uritul limbii neșe românești. Simțul limbii ne lipsește noue și pace și asta din cauza profesorilor.

Profiluri contemporane. Acesta a fost titlul conferinței literare ce dl St. Veloscu a ținut la 17/29 aprilie la Ateneul din București. Tipurile seu profilurile nu sânt caractere, ci numai niște schițări, niște observări ușore. Caracterele sânt generale și particulare. Cu cât omul e mai fără cultură, cu cât e mai grosolan, cu atât patimile sânt mai multe și mai puternice, arătându-se în totă goliciunea lor. Acestea sânt mai puțin vătămătore decât a celor de sus, cari cu o spoielă de câțiva ani sânt în stare să le ascundă. Oratorul începe prin a studia ambițiosul; decât ambițiunea ridică pe om uneori, apoi vom găsi destui, pe cari ca i-a corobit la trufie și la egoism. Apoi urmăzează cu avariția, ilustrând-o cu exemple. După aceea vorbește despre vanitate care la noi e mult păgubitoare și bolnavului și societății. Vanitosul nu se dă în laturi dela nimic, în toate se crede priceput și decât mulți ar fi folositori țerii în sfera lor de activitate, apoi, creându-se buni de ori ce, se amestecă, cum dice Românul: »unde nu le ferbe oia,« și strică tot. Boerul ar vră să fie țeran (?), țeranul ar vră să fie legislator, potcovarul ar vră să fie inginer, etc. Zădărnicia ne impedează a ne folosi de piedecile firii și noi prin ea turburăm totul fără să facem nimic. Și, vinind exemplul de sus, toți fac așa: poetastrul care, după lungi chinuri a făurit strofe și versuri, ori a ticluit vorbe »ce din codă au să sune« se crede poet, ba unii chiar capi de școlă; actorășul de provincie se crede că e un al doile Manolescu, pentru că... umblă și el ras; vagmistrul dela casarmă se crede un alt Mihai-Bravul; advocatul lăcar, nemulțămît de a gologăni pe țerani la biserică, vră să fie un Bosian ori Costafior; literatul care d'abia se începe pe păciore crede că el e criticul cel mai mare; negustorșul, după câteva falimente, aspiră la portofoliul băneșului de comerț.

Notițe istorice și arheologice adunate de pe la 48 mănăstiri și biserici vechi din Moldova. Sub acest titlu a apărut un volum de 318 pagini, publicat de Pr. Ssa părintele episcop Melchisedec al Romanului. Cartea s'a tipărit în București în tipografia cărților bisericești, la 1885. Această colecțiune nouă de documente a învățatului episcop este atât de prețioasă ca publicațiunile-i de mai înainte. Ea revărsă lumină în unele chestiuni întunecoase, deslășă enigme neînțelese și corege greșeli de pân' acuma. Incepe cu anul 1495.

Expozițiune artistică în București. Societatea artistică »Intim-Club« din București care și an a arangiat o expozițiune de pictură, va deschide și în primăveră curentă o asemenea expozițiune anuală de pictură și de sculptură. În acesta, pe lângă artiști români, vor espune și artiști străini. Se crede că expozițiunea va avé un succes mare.

Carte pentru economi. Dl Ioan Georgescu, învățător dirigent în Scoreiu comitatul Făgăraș, publică invitare de prenumerațiune la scrierea sa intitulată »Economia câmpului și creșterea vitelor.« Această va cuprinde 2—3 côle de tipar și va costă 25 cr. dimpreună cu trimiterea francată. Va apăre la mijlocul lui iunie.

O revistă nouă. În cursul lunii iunie va apăre în București o »Revistă generală« de drept și științe politice sub direcțiunea dlui Nicolae Basilescu doctor în drept cu colaborarea mai multor profesori dela facultățile de drept din Paris, Berlin, București și Iași. asemenea și cu a mai multor membri din barourile române.

Teatru și musică.

Școlri teatrale și musicale. *Dra Elena Teodorini* se află actualmintea la Milano în tractări cu măestru Verdi pentru represintarea noiei sale opere. — *Dra Zoe Miclescu* a dat în săptămâna trecută un concert la Ateneul din București; tinera artistă, scrie »Românul« posedă pe piano un joc dulce și destul de dibaciu; va fi o pianistă remarcabilă, când va mai dobândi ore-care vigore și mai multă siguranță. — *Dra Chitu*, care studiază canto la Milano, după asigurarea vestitului profesor San Giovanni, fostul profesor al dșorei Teodorini, va ilustra patria ei ca și Leria și Teodorini. — *Dl Musicescu* va vini cu corul mitropoliei din Iași să cânte mai multe bucăți în București; acest cor, ce se află supt direcțiunea dsale, este nu numai cel mai bun din România, dar după părerea ômenilor competenți, pôte să concureze cu ori ce alt cor din străinătate. — *Dra Irina Vlădoian*, care a făcut la Paris studie de canto și a cântat în diferite concerte parisiene, a dat mercuri în Teatrul Național din București un concert, la care luară parte mai mulți artiști bucureșteni.

Teatrul Național din București. Beneficiile, necuviincioase la un teatru care se numeșce Național, după cum allăm din »Românul, nu pré fac săli pline, lumea fiind oboșită să vedă și s'auđă tot recepturi. Esecțiune a fost beneficiul tenorului Gabrielescu, care a cântat înaintea unei săli pline și cu succes. Simpaticul comic dl Iulian n'a fost atât de norocos; n'a nimerit bine piesa »Hoții de codru și de oraș« și publicul n'a fost grațios pentr'un artist care-l desfată de atâția ani; sala nu eră plină, logile steteau gôle. Sâmbăta trecută s'a jucat în beneficiul dnei Maria Vasilescu »Môrtea civilă.« Duminecă s'a dat, în beneficiul dnei Amelia Notara renumita comedie »Să ne despărțim« de Sardou și Najac. Marți, în beneficiul dlui Ion Pan, poema dramatică »Rësvan și Vidra« de dl B. P. Hașdeu. Joi, în beneficiul dlor Petrescu și Alecsandrescu, tragedia »Richard III« de

Shakespeare. Stagiunea se va inchide duminecă la 11/23 maiu cu tragedia »Mahbeth« în beneficiul dlui Alecsandrescu.

Operă italiană în Iași. »Liberalul« din Iași serie, că o trupă italiană de operă se va opri în trecerea sa spre Rusia și în Iași, unde va da o serie de represintațiuni. Aceste se vor incepe cu frumoșă operă »Aida.« cam pela mijlocul lunii curente.

Societatea sodalilor români din Brașov a dat duminecă în 4/16 maiu 1886, în sala hotelului »Nr. 1« o producțiune cu următorul program: 1. »Potpourri române,« musica militară. 2. »Pace vouă,« de Schuberth, corul sodalilor. 3. »Călugăreni,« de Th. Alexi, declamată de dl sodal V. Furnică. 4. »Ouverture,« de Kleiber, musica militară. 5. »Cântec de primăveră,« de Iac. Mureșan, corul sodalilor. 6. »Vlad Tepeș și stejarul,« de V. Alecsandri, declamată de dl sodal D. Badea. 7. »Bucurii nevinovate,« de C. Sporn, corul sodalilor. 8. »Neuitarea,« musica militară. După producțiune urmă danț.

Ce ę nou?

Școlri personale. *Dl V. Alecsandri*, ministrul României la Paris, obținend un concediu de doue luni, s'a întors la moșia sa Mircesei. — *Episcopii români gr. cat.* Mihaiu Pavel, Ioan Szabó și dr. Victor Mihályi, în frunte cu arhiepiscopul și mitropolitul dr. Ioan Vancea, au fost primiți luni în audiență de cătră Maj. Sa în castelul regesc din Buda; de acolo au pornit toți la Roma. — *Veduva lui Teodor Moldovan* *Bucșu* din Mediaș a trimis, prin dl Dionisiu Roman, Asociațiunii transilvane suma de 100 fl. ca legat făcut de repausatul soț Asociațiunii. — *Dl Nicolae Rancu*, proprietar în Murani, comitatul Timșora, a dăruit biseriei de acolo mai multe obiecte în preț de 350 fl.

Hymen. *Dl Stefan Abrudan*, subjude r. în Buziaz, la 11/23 l. e. va serbă cununia sa cu dra Silvia Boeșan fiica dlui Moise Boeșan, protopresbiter al Aradului și paroc în Curtici. — *Dl Ioan Gruescu*, învățător în Cebza, comitatul Torontal, la 11/23 l. e. se va cununa cu dra Maria Frenț, fiica dlui Ioachim Frenț, paroc în Reșița. — *Dl Parteniu Mateiu*, teolog absolut al diecesei Caransebeș, la 9 maiu s'a cununat cu dra Maria Sudreșan, fiica preotului Sudreșan din Coșteiu.

Școla de fete din Sibiu, care eră să fie de opt clase, va fi numai de patru. Comitetul a decis acesta în ședința dela 25 martie, la propunerea membrului I. Popescu. Concluziunea s'a luat din considerare la starea financiară a Asociațiunii și cu majoritate de voturi. Care va să dică, tot nu vom avé o școlă de fete pentru creșterea mai naltă, ci numai o școlă civilă, conform legii din 1868. Se promite inse un adaos de unu, eventual de doue cursuri completorie. Sărbedă desamăgire pentru mulți părinți, cari credeau a-și creșce fetele în școla din Sibiu a Asociațiunii.

Adunare învățătorească. Despățementul II al reuniunii învățătorilor români din districtul Zarand ș-a deschis adunarea în Hondol la 29 aprilie și a continuat-o în zilele următoare, sub presiul dlui G. Forăș. Cu asta ocaziune învățătorul Nicolae Popa a cetit disertațiunea sa »Cari sânt urmările deselor schimbări ale învățătorilor în școla poporală!« Er învățătorul Alesandru Vlad a ținut prelegeri practice din fizică și despre măsurile metrice; asemenea și învățătorul Alesandru Iovan despre »subiect și predicat.« Din raportul presiului s'a vedut, că acesta subreuniune progresază. S'a decis ca fie-care membru să contribuască câte un florin, pentu ca un membru să se pôta trimite în vëra prezentă la propunerea industriei de casă de dl P. Grama în St. Iude. Vica

președinte s'a ales Petru Gabor, cassar Alesandru Ioan.

Reuniunea femeilor române din Mediaș și giur va ține adunarea sa generală la 2 iunie n. în școala gr. c. de acolo. La această adunare dna prezintă Maria Roman și dna secretară Elena Suciu invită în special pe domnii bărbați de consiliu: Gedeon Blasian, protopop gr. cat., Dionisiu Chendi protopop gr. or., George Crișan, paroch gr. or., Simion Ianculescu not. cerc. și Dionisiu Roman, cand. de avocat, pe membrele comitetului present: dōmnele Alesandrina Gerasim, Maria Moldovan, Ana Chendi, Ana Bagatian, Elena Dorsa, Anica Lichirie, Maria Bozoșan, Elena fost. căs. Ianculescu, Maria Hulea, Ioana Racota. Apoi dōmnele membre fundatōre: Rachila Tilia, Iudita Rusan, Ana Chendi, Maria Marian, Maria Moldovan Bucșa, Amalia Rosan, Maria Bozoșan, Amalia Rosaia Heler, Maria Rusan, Maria Bozoșan, Elena Neagōe, Elena Dozsa, Ioana Dorca, pe dōmnele membre ord. și onorarie, precum și pe ori-care binevoitor al reuniunii.

Maialuri. *Meseriașii români din Sibiu* au ținut în 3/15 maiu o petrecere socială în grădina Hermann, s'au cântat și cântece naționale și s'au jucat «Călușerul» și «Bătuta». — *La Orăștie* jumimea română pregătește un maial, care de sigur are să reieșă cât de bine și să complaneze unele neplăceri remase din carnevalul trecut. — *La Timișōra* societatea română de lectură va arangia în 3/15 iunie, a treia și de Rusalii, o petrecere de veră în folosul fondului seu, în opetăria de veră »Câmpul ciocărliei« din suburbiul Fabric. — *La Cluș* inteligența română va ține un maial la 27 l. c. în grădina Stadler.

Reuniunea femeilor române din Arad ne-a trimis următōrea dare de sēmă despre vinturile și spesele balului ei dat în 25 februarie 1886. (Incheiere.) Prin colecta dlui dr. G. Plop 8 fl. dela Demetriu Tamașdan 6 fl. dr. G. Plop 2 fl. Prin colecta dnei Halic din N. s. Mielăuș 7 fl. 40 cr. dela: Emilia Halic 1 fl, George Morariu 50 cr. Maria Albu 20 cr. Ioan Albu 30 cr. Czaganu M. 20 cr. Tellery I. 1 fl, Krisan Nistor 20 cr. Gregorie Vineron 30 cr. Maria Martir 30 cr. Elena Minișan 30 cr. Antonia Minișan 30 cr, Albina Vingan 30 cr. Nic. Vingan 30 cr, Axenia Roica 50 cr. Farkas J. 20 cr, Vera József 50 cr, Sibicu Victor 1 fl. Prin colecta dnului Roșu în Biserica Albă 6 fl. 50 cr. dela: Ioan Roșu 1 fl. dr. G. Ilea 50 cr, Aureliu Novac 5 fl. Prin colecta dnei Aurelia Damian din Brad 6 fl. 30 cr. dela: A. Damian 2 fl, Iulia Fugata 1 fl. Elisabeta Părău 1 fl. Otilia Boneu 1 fl. Sofia German 50 cr. Leonidia Feier 20 cr. Amalia Albu 60 cr. Prin colecta dlui I. Lengeru din Brașov 6 fl. dela: Lazar Nastași 1 fl. Sterie Stinghu 1 fl, Vasile Voina 1 fl, S. Damian 1 fl. Ion Lengeru 1 fl. Prin colecta dnei Sida din Șiria 6 fl. dela: Luiza Sida 3 fl, Mari Beldea 1 fl, Dragina Mera 1 fl, Persida Secula 1 fl. Prin colecta dnei Matilda Bogdan 5 fl, 50 cr, dela: Matilda Bogdan 1 fl. Iulia Șerban 1 fl. Cleopatra Mihailovici 1 fl, Ana Bogariu 50 cr. Maria Mișcu 1 fl, Maria Stoianovits 1 fl. Prin colecta dlui dr. St. Erdelyi în Orăștie 5 fl. dela: dr. I. Mihu 3 fl. A. Nemeș 1 fl. Victoria Erdelyi 1 fl. Prin colecta dnei A. Pușcar 5 fl, dela: Iuliu Pușcar 5 fl. Prin colecta trei I. Antal din Beiuș 3 fl. dela: Augustin Antal 2 fl, Irina Antal 1 fl. Prin colecta dnei Novac din Peceța 2 fl, dela: Ana Novac. Prin colecta dnei A. Păcătan din Timișōra 2 fl, dela Aurora Păcătan. Constatând acest rezultat strălucit și aceste frumoșe sacrificii aduse în interesul culturii nōstre naționale Reuniunii, cu plăcere se grăbește a mulțami onoratului public pentru

sprijinul seu și în deosebi dōmnelor și domnilor colectanți pentru zelul și ardōrea cu care a contribuit la realizarea scopului Reuniunii nōstre. Arad 15 aprilie 1886. *Hermina P. Dessean*, prezintă, *Letiția Oncu*, cassiera Reuniunii.

Necrolōge. *George Ioan Pop*, perceptor reg. în pensiuie și casar al »Hunedōrei« din Deva, a murit acolo la 12 maiu în etate de 60 ani, lăsând în doliu familie numerosă. — *Elisabeta Pruneș*, soția invetătorului Dimitrie Pruneș din Bocșa-română, a încetat din viață la 4 maiu în etate abia de 19 ani lăsând în doliu adânc pe soțul seu și pe fiul de 8 luni, pe părinții sei Iosif Eremia și soția și pe alți consăngeni. — *Nechita Bloșu*, vigil reg. la pădurea erarială din domeniul Gughiului, conducătorul de vânătoare al Alteței Sale moștenitorului de tron Rudolf, a murit zilele trecute spintecat de un taur, în etate de 75 ani; dēnsul a fost un favorit al moștenitorului de tron, care, precum și principesa Stelania, a vorbit cu el mai de multe ori românește. Mōrtea lui s'a și depeșat Alteței Sale, care a și dispus ca consilierul de secțiune Pausinger să ia parte la inmormētarea repausatului și să dispună de ale inmormētării.

Știre scurtă. *Regina Spaniei*, în a șesea lună a vėduviei sale, la 17 maiu, a născut un print, care s'a și proclamat rege sub numele Alfonso XIII.

Ghicitură de șac.

De Matilda Popa.

	in	și	cu-			
	a-	—	iu-			
	bi-	ma	de			
re	păr-	trăi	ges-	căn-	ri-	la
ne-	ca	ți	re	ne-	or-	tre-
ți-	Vom	des-	Ge-	și	du	mo
		cei	ri-	Vom		
		ți.	—	mai		
		Fe-	fi	ci-		

Se pōte deslegă după promenada calului. Terminusul de deslegare e 3 iunie. Ca totdeuna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

Călindarul săptămănei.

Țiua sēpt.	Călindarul vechiu	Călind nou
	Dum. a 5-a a Samar., Ioan c. 4, gl. 4, sft. 7.	
Duminică	11 S. Muc. Mochie	23 Desideriu
Luni	12 P. Epifanie	24 P. Epifanie
Marti	13 St. Mța Glicheria	25 Urban
Mercuri	14 Mucenicul Isidor	26 Cletu
Joi	15 S. Păr. Pachomie	27 Lucian
Vineri	16 Cuv. Teod. sfințitul	28 Vilhelm
Sămbătă	17 Apost. Andronic	29 Maximilian